

Hoe maak jij het verschil?

Hester Hageman

Caroline Kielstra-Versteegh

Petra Muns

Joëlle Smout

Slachtofferrechten *in verhalen*
Bijdragen aan erkennen, informeren, beschermen en herstellen.

Wat is slachtofferzorg door de politie?

Slachtofferzorg gaat over de rechten van slachtoffers, vanaf het eerste contact met de politie tot en met de afronding van de opsporingsfase. De taken van de politie vloeien voort uit wet- en regelgeving en uit afspraken die zijn gemaakt met partners in de strafrechtketen. Slachtofferzorg kan, net als andere taken van de politie, al dan niet dienstverlenend worden uitgevoerd. In ongeveer tachtig procent van de zaken vinden we geen verdachte, maar bijna elke zaak heeft minimaal één slachtoffer. In het Wetboek van Strafvordering staat wat we onder een slachtoffer van een strafbaar feit verstaan.

Wat is de visie van de politie?

Het is de taak van de politie om slachtofferschap te voorkomen. Als er slachtoffers zijn te betreuen, treedt de politie daadkrachtig en beschermend op, vanuit de wettelijke kaders, met oog voor de wensen van slachtoffers en met verantwoordelijkheid voor haar rol als belangrijke organisatie in de strafrechtketen.

Definitie slachtoffer (art. 51a Sv.)

Slachtoffer:

- Degene die als rechtstreeks gevolg van een strafbaar feit vermogensschade of ander nadeel heeft ondervonden;
- Met het slachtoffer wordt gelijkgesteld de rechtspersoon die als rechtstreeks gevolg van een strafbaar feit vermogensschade of ander nadeel heeft ondervonden;
- Nabestaande: familieleden van een persoon wiens overlijden rechtstreeks veroorzaakt is door een strafbaar feit.

Voorwoord

In dit boekje zijn twaalf herkenbare en betekenisvolle ervaringen van collega's gebundeld. De verhalen ontroeren me en maken me trots. Ze zetten me ook aan het denken. Ik voel me uitgedaagd om mee te denken hoe we slachtofferzorg elke dag een beetje beter kunnen doen. Door de verhalen en mogelijke vragen daarover te delen, wil ik het denken in mogelijkheden stimuleren. Hoe ondersteunen we elkaar om op dit punt succesvol te zijn en te blijven?

Hoewel slachtofferzorg al veel langer deel uitmaakt van een professioneel en volwaardig politieoptreden, komen we nog steeds de vraag tegen: "Is dat geen taak van slachtofferhulp?" Veel collega's weten het onderscheid niet tussen taken van de politie en de diensten van slachtofferhulp. Ik pleit er daarom voor om vaker te spreken over slachtofferrechten. Dat geeft aan dat het tegenwoordig gaat om werkzaamheden die in de wet zijn vastgelegd, die er gewoon bij horen. Ook het Openbaar Ministerie heeft deze koers ingezet.

Het wordt tijd om het thema op een andere manier onder de aandacht te brengen. Naar verwachting loopt in 2019 het implementatietraject 'Recht doen aan slachtoffers' af. Ook hierna moeten de nieuwe regels en afspraken worden geborgd in hoofd, hart en handelen van alle medewerkers van het korps. Vooral omdat de komende jaren duizenden collega's met pensioen gaan en er veel nieuwe mensen bij komen.

Het boekje bevat een kleine greep uit de meer dan honderd verhalen die we de afgelopen jaren hebben gehoord en die we zo natuurgetrouw mogelijk hebben opgetekend. Sommige verhalen komen in een volgende uitgave, andere worden digitaal beschikbaar gesteld. Alle verhalen zijn een erkenning voor de collega's die elke dag opnieuw afwegingen maken tijdens hun ingewikkelde politiewerk.

Ik hoop dat dit boekje bijdraagt aan de manier waarop we ons werk doen, met aandacht voor de rechten van slachtoffers.

Oscar Dros, portefeuillehouder Dienstverlening

Inhoudsopgave

Voorwoord 1

Inleiding

Werken met verhalen 2

Leeswijzer 3

1. Gameverslaafde zoon 4

2. Besloten feest 8

3. Hoe staat het met haar zaak? 12

4. Vijfentwintig vrouwen onder schot 16

5. Zoon is transgender 20

6. Een nieuw slot 24

7. Onterde broer 28

8. Lek gestoken banden bij de bridgeclub 32

9. Een brug tussen slachtoffers 36

10. Klaar met pappen en nathouden 40

11. Ik dacht: YES! 44

12. Burenruzie om een hond 48

Nawoord 52

Waar staan de slachtofferrechten? 52

Colofon

Achterzijde

Inleiding

Werken met verhalen

Om onze slachtofferzorgtaken te borgen, wordt onder andere de methodiek Storytelling ingezet.

Storytelling is de vorm waarin mensen van nature communiceren. Het staat voor het effectief en systematisch inzetten van verhalen, die passen bij de boodschap die de organisatie wil overbrengen. Abstracte zaken als visie, strategie en waarden krijgen een praktische invulling en betekenis. Verhalen zijn een krachtig middel om mensen te verbinden. En om duidelijk te maken waar het om gaat in de praktijk.

Hoe laten we zien wat de organisatie nodig heeft?

Verhalen...

- laten zien waar het in de kern om gaat en hoe slachtofferrechten al verweven zijn met ons huidige werk;
- bieden de reflectie die nodig is om te bepalen waar mensen voor willen staan;
- onderbouwen argumenten en maken deze invoelbaar voor iedereen;
- geven weer waar aanknopingspunten voor verbetering zitten en winst te behalen is.

We willen ervaringen en dilemma's open met elkaar bespreken. Wat is het doel hiervan?

- Duidelijkheid creëren waar we voor staan;
- Samenhang vinden tussen de mensen als persoon, het team, de officiële taak en de omstandigheden;
- Gezamenlijke ontwikkelbehoefte benoemen en lokale oplossingen bedenken;
- Snelle feedback krijgen, waar direct op kan worden ingespeeld;
- Een morele band ontwikkelen.

Wat is het resultaat?

Storytelling maakt het gedeeld belang tussen medewerkers en organisatie zichtbaar. Hierdoor wordt helder waar de eerste, meest logische, stap voor verandering ligt. Zo kan er op praktische wijze in een team gewerkt worden aan de missie van de organisatie. Het implementatietraject 'Recht doen aan slachtoffers' levert verschillende producten op waar de collega's gebruik van kunnen maken. Dit boekje is er één van.

Leeswijzer

Na elk verhaal een doe-bladzijde

De verhalen spreken voor zich. Het volstaat om ze te lezen en ze op je in te laten werken. Maar je kan er ook voor kiezen om er meer mee te doen. We bieden je daarom ook een handvat voor het stellen van reflectievragen. Na elk verhaal hebben we een doe-bladzijde opgenomen. Het doe-gedeelte van dit boekje nodigt uit tot nuance, dialoog en handelen vanuit de minimumnormen voor slachtofferzorg. Het biedt een handreiking om te reflecteren op jouw rol en die van een ander.

Hoe kun je ermee aan de slag?

- Vraag je af hoe je het verhaal kunt interpreteren vanuit de wettelijke normen. Aan welke slachtofferrechten en minimumnormen wordt wel of niet tegemoetgekomen? De doe-pagina's helpen je daarmee.
- Lees de korte dialogen over elk verhaal, kijk wat je herkent.
- Lees de tips van collega's en teamchefs over de waarden in het politiewerk en hoe om te gaan met slachtofferrechten in de praktijk.
- Sta eens in de schoenen van een ander persoon: de optimist, de realist en de criticaster. Je zult deze perspectieven herkennen in je team. Vanuit welk perspectief handel jij? Is dit in elke situatie hetzelfde? Wat maakt het verschil? Herken jouw persoonlijke standpunt en sta eens stil bij het effect ervan op jouw team.

1. Gameverslaafde zoon

Verhaal van een hulpofficier van justitie

©

Een alleenstaande moeder had een zoon, zwaar ADHD, met een gameverslaving. Hij zat altijd achter dat apparaat en ging nauwelijks naar school. De moeder had haar zoon niet goed in de hand, hij mocht altijd alles van haar. Tot zij op een gegeven moment plotseling tegen hem zei dat het internet eruit ging en dat hij niet langer spelletjes kon doen.

De jongen ging helemaal door het lint. Hij rende naar de keuken, pakte een mes en wilde zijn moeder steken. Dat werd een hoop geschreeuw, er werd vernield en vervolgens werd de zoon aangehouden. Hij was nog maar veertien jaar, hartstikke jong. De moeder deed aangifte en tegelijkertijd was dat een schreeuw om hulp. Formeel hadden we een aangifte, maar hier moesten we de vrouw helpen. Zij was slachtoffer.

De reclassering ging met het knulletje praten. De jongen vertelde dat hij dit eigenlijk helemaal niet wilde en dat hij hartstikke graag thuis was. Ook zijn moeder zei dat ze niet gelukkig was met deze situatie, het was immers haar kind, maar dat ze niet meer wist wat ze moest doen. Via de Raad voor de Kinderbescherming hebben we hulpverlening in stelling gebracht en de zaak als een meerdagenzaak weggezet, zodat die op dat moment niet werd afgedaan. Ook omdat het best een heftig feit was.

Ik moest praten als Brugman, want de officier wilde hem graag voorgeleiden, gezien het feit dat het hier om een poging tot doodslag ging. Ik was van mening dat niemand daarmee iets zou winnen; niet het slachtoffer en niet de verdachte. Uiteindelijk heb ik voorgesteld om te kijken naar de casus en te bespreken of er een andere oplossing mogelijk zou zijn.

We hebben afspraken gemaakt met hulpverlening. De officier wilde er wel in mee, maar met een voorwaardelijk sepot. Moeder en zoon moesten zich houden aan de afspraken. Ging dat niet goed, dan zou het een dagvaarding worden.

Zo hebben we het gedaan. Ik vond het een mooie oplossing. De jongen ging gewoon weer naar huis.

Optimist

Heel mooi afgedaan.

Realist

Ook zonder aangifte moeten we met de hulpverlening samenwerken.

Criticaster

We zijn weer het afvoerputje. Dit had de school toch eerder moeten oppakken? Hij spijbelde en er is niet ingegrepen... En dan moet het eerst zo uit de hand lopen. Triest.

Wetgeving

- Art. 161 Sv.: Het recht op het doen van aangifte.
- Art. 51 ab lid 1 Sv. jo. art. 5 Besluit Slachtoffers van strafbare feiten: Het recht op informatie over rechten en het proces.
- Art. 2 van de ministeriële Regeling algemene informatievoorziening slachtoffers.
- Art. 3.1 en 4.1 Aanwijzing slachtofferrechten (2018).
- Aanwijzing huiselijk geweld en kindermishandeling (2016).

Uitleg wetgeving

De moeder heeft recht op informatie over het proces en de consequenties van aangifte doen, voordat zij officieel aangifte doet. Geweld in de privésfeer kan ambtshalve worden opgespoord en vervolgd. Het doen van aangifte is daarvoor niet noodzakelijk. De meeste delicten zijn geen klachtdelicten. In elk geval wordt ambtshalve onderzoek overwogen in zaken waarin de geestelijke en/of lichamelijke integriteit van betrokkene en eventueel anderen in het gezin ernstig is/wordt bedreigd.

Wat is nieuw?

- De rechten van slachtoffers zijn vastgelegd in de Verklaring van Rechten. Dit is nieuw. De tekst van deze verklaring is door de minister vastgesteld en kan niet zomaar worden aangepast. De politie heeft deze tekst verwerkt in diverse folders en op politie.nl. Iedere opsporingsambtenaar verstrekt het slachtoffer de Verklaring van Rechten bij het eerste contact of zo spoedig mogelijk daarna.
- De Veilig Thuis melding is in 2017 aangepast.

Wist je dat...

... tijdens de pilot Individuele Beoordeling op de basisteams in 54% van de aangiften vernieling, eenvoudige mishandeling en bedreiging, sprake was van huiselijk geweld/stalking? Met veel ogenschijnlijke VVC-zaken was van alles aan de hand (Evaluatie politie Pilot Individuele Beoordeling slachtoffers, 2016).

Gelukkig bestaat politiewerk uit meer dan boeven vangen. Goed opgelost zo.

Ja, maar hadden we toch niet eerder in kunnen grijpen? Nu kwam het zelfs tot een aangifte. Was dat nou nodig?

Veelgehoorde tips

Bespreek in je team wat je in dergelijke gevallen doet.

Bespreek de voor- en nadelen van 'als moeder aangifte doen tegen je zoon'. Neem in deze gevallen niet zomaar de aangifte op.

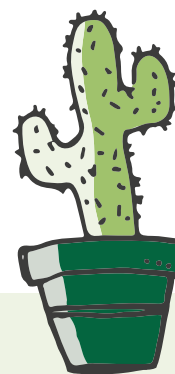
Kijk ook naar wat wél goed gaat in kleinere zaken. Het gaat zo vaak over grote zaken of zaken die we niet goed hebben gedaan.

Vragen voor leidinggevenden

- > Lukt het om het lokaal met het OM eens te worden over zinnig afdoen?
- > Word jij ook afgerekend op het aantal ingezonden zaken?

Vraag jezelf eens af...

- > Zou je het ook zo doen? Waarom wel/niet?
- > Herken je dit als huiselijk geweld

Dilemma

- > Dader versus slachtoffer.
- > Strafproces versus zorg/hulpverlening.

2. Besloten feest

Verhaal van een agent

Ik werkte op zaterdagavond en had bureaudienst. Ik werkte net een paar maanden op dat bureau. Er kwam een Marokkaanse jongen binnen met zijn vrienden. Ze waren geweigerd bij een discotheek. De portier had tegen hen gezegd dat het een besloten feest was. Terwijl ze wegliepen, zagen ze dat er andere groepen wel naar binnen mochten.

Toen ze de portier hierop aanspraken, zei hij dat het voor hen wel een besloten feest was. Bij collega's ter plekke heeft de jongen aangegeven dat hij en zijn vrienden niet naar binnen mochten en gediscrimineerd werden. Daar gingen de collega's niet serieus op in, die adviseerden om het maar ergens anders te proberen. De jongens besloten toen om aangifte te doen, zodat de politie er wel iets mee moest doen.

Ik had genoeg tijd om die aangifte op te nemen. De dienstdoende opco (operationeel coördinator, red.) zei tegen me dat we in dit soort gevallen geen aangifte opnemen, omdat we anders wel aan de gang kunnen blijven. We raakten, niet waar de jongens bij waren, in discussie. Dat was lastig, ik kwam net van school af. Je hebt dan geen fijn gesprek. Ik zei dat ik het fundamenteel met hem oneens was. Dat de portier er nog stond en dat we hem met die aangifte ter plekke konden horen of zelfs zeggen dat hij mee moest komen. Het was gewoon nog heterdaad.

Ik vroeg de opco om aan de collega's op straat door te geven dat ik die aangifte ging opnemen. Dat deed hij niet. Ik heb toen toch die aangifte opgenomen. Ik had een duidelijk signalement, wist welke discotheek het was en hoe laat.

Achteraf ben ik weer in diezelfde discussie beland, hoe gaan we hier nu mee om? Tot en met de teamchef aan toe. Ik heb niet gehoord dat ik verkeerd heb gehandeld en ik heb er nog steeds een goed gevoel bij dat ik die jongens serieus heb genomen. Toch ben ik lang bang geweest dat ik een slechte beoordeling zou krijgen.

Optimist

Heel goed dat de collega haar 'gut feeling' volgt.

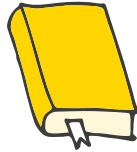
Realist

Jammer dat die portier niet even ter plekke is aangesproken. Dat scheelt veel werk aan de achterkant.

Criticaster

Ik heb altijd zo'n hekel aan die jonge collega's die net van school afkomen, die denken altijd dat ze het beter weten.

Wetgeving

- Art. 161 Sv.: Het recht op het doen van aangifte.
- Artt. 9 en 10 Besluit slachtoffers van strafbare feiten.
- Art. 6.1 Aanwijzing slachtofferrechten (2018).

Uitleg wetgeving

Het verhoor van de jongen mag geen onnodige vertraging oplopen. Hij wil aangifte doen. Bij de individuele beoordeling wordt bijzondere aandacht besteed aan slachtoffers van strafbare feiten die onder andere zijn ingegeven door vooroordelen of discriminatie die verband kunnen houden met hun persoonlijke kenmerken.

Wat is nieuw?

De individuele beoordeling (IB) is nieuw. De IB streeft ernaar om slachtoffers van strafbare feiten in het strafproces te beschermen tegen herhaald slachtofferschap, secundaire victimisatie, intimidatie en vergelding. Door tijdig een correcte aangifte op te nemen als een slachtoffer dat wil, voorkom je secundaire victimisatie: het slachtoffer wordt dan niet voor een tweede keer slachtoffer door ons optreden.

Wist je dat...

... de politie 3.499 incidenten van discriminatie registreerde in 2017, 20% minder dan in 2016?

Ik heb altijd een beetje moeite met mensen die zich gediscrimineerd voelen. We hebben wel wat beters te doen.

Dat kan. Als je maar wel weet hoe je naar burgers toe professioneel kunt blijven.

Veelgehoorde tips

Neem bij twijfel altijd een aangifte op als het gaat om een strafbaar feit. Ook al weet je op dat moment nog niet of het een zaak wordt.

Ook al lijkt aangifte doen jou niet zinvol, neem de aangifte wel op. We hebben er zo'n last van als we hier als organisatie moeilijk over doen.

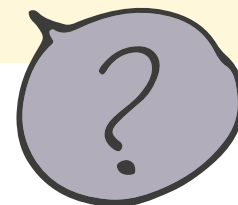
Besteed specifiek aandacht aan nieuwe en jonge collega's. Politiewerk leer je vooral in de praktijk.

Vragen voor leidinggevenden

- > Hoe ondersteun jij jonge of nieuwe collega's?
- > Staat het thema discriminatie op jullie prioriteitenlijst? Praat je hier makkelijk over met elkaar?

Vraag jezelf eens af...

- > Welke oplossingsrichtingen die recht doen aan het slachtoffer, zouden ook heel zinvol zijn?

Dilemma

- > Jonge onervaren collega versus oudere ervaren collega.

3. Hoe staat het met haar zaak?

Verhaal van een medewerker Intake & Service, Regionaal Service Centrum (RSC)

Op een ochtend werd ik gebeld door een vrouw die informatie wilde over haar zaak. Ze was betrokken bij een verkeersongeval en kwam net uit het ziekenhuis. De vrouw had geen enkele informatie over de tegenpartij. Hoe moest dat nou? Ze zat er helemaal doorheen en praatte maar door.

Toen ik opmerkte dat ze net uit het ziekenhuis kwam en naar haar gezondheid informeerde, vertelde ze dat het eigenlijk wel goed ging. Ze had nog wel pijn aan haar hoofd en een hoofdwond. Nadat we hier even over hadden gesproken, merkte ik dat er een ander gesprek ontstond. Ik kon wat makkelijker vragen stellen. Daar probeer ik altijd wel de balans in te zoeken en de ruimte te nemen als het nodig is.

Dat is soms moeilijk, omdat het heel erg druk is bij ons, echt ontzettend. Toch probeer ik van mijn kant het contact dat de mensen hebben met de politie prettig te laten verlopen. Voor mij kan het telefoontje tachtig van die dag zijn, maar ik houd altijd in mijn achterhoofd dat het voor veel mensen misschien één keer in de zoveel jaar is dat ze de politie bellen.

Omdat ik niet wist welke informatie ik haar op dat moment kon geven, heb ik een mailtje naar mijn collega gestuurd met het verzoek om contact op te nemen, zodat zij wat meer informatie kon achterhalen voor de verzekering. Heel praktisch dus.

Optimist

We krijgen veel positieve reacties op het mondeling terugkoppelen. Het is bijzonder leuk om dit te doen.

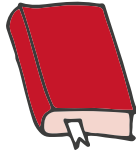
Realist

Hebben we ook het lef om als team zaken anders aan te pakken, als de feedback van slachtoffers minder positief is?

Criticaster

We hebben geen tijd om alle slachtoffers te informeren over hun zaak. Daar kunnen we echt niet aan beginnen. Ik word alleen afgerekend op het terugkoppelen aan aangevers van een HIC (High Impact Crime, red.), binnen 14 dagen na de aangifte. Dus waarom zou ik dit ook nog eens doen?

Wetgeving

- Art. 51 ac lid 1 en 2 Sv.: Het recht op zaaksinformatie.
- Art. 2 van de ministeriële Regeling verstrekken zaaksinformatie aan slachtoffers.
- Art. 4:2 lid 1 sub n Besluit Politiegegevens.
- Art. 4.2 Aanwijzing slachtofferrechten (2018).

Uitleg wetgeving

Ieder slachtoffer dat bij ons geregistreerd staat, heeft recht op informatie over het verloop van zijn zaak. We beantwoorden zoveel mogelijk vragen van een slachtoffer dat zelf contact met ons opneemt. Dat kan ook telefonisch. We moeten in ieder geval die gegevens verstrekken die het slachtoffer nodig heeft om zijn rechten te kunnen uitoefenen, bijvoorbeeld welke status een zaak heeft (afgewezen, in behandeling of afgerond zonder verdachte).

Wat is nieuw?

De normen voor het verstrekken van zaaksinformatie zijn nieuw. Deze normen zijn vastgelegd in de genoemde ministeriële regeling. Zo moet de politie binnen 14 dagen vanaf het moment dat een eindbeslissing bekend is, deze informatie schriftelijk meedelen aan het slachtoffer dat heeft aangegeven deze informatie te willen ontvangen (dus via een brief en/of via een digitale volgservice). In deze mededeling staat de motivering van die beslissing en informatie over de mogelijkheden om bezwaar aan te tekenen tegen die beslissing.

Wist je dat...

... slechts 46% van de slachtoffers die in 2016 meewerkten aan een onderzoek, aangaf dat de politie hen op de hoogte heeft gehouden van ontwikkelingen in hun zaak? (WODC, Slachtoffermonitor, 2016)

Ik ken die zaak niet, dus ik ga daarover geen informatie aan het slachtoffer verstrekken.

Ik ga kijken in BOSZ en het slachtoffer over de status van zijn zaak informeren.

Veelgehoorde tips

Als een slachtoffer belt met vragen over een zaak, stel dan controlevragen, zodat je zeker weet wie je aan de lijn hebt. Check in BOSZ de status; in het tabblad slachtoffers kun je zien wie slachtoffer is. Je kunt meer informatie doorgeven dan je denkt. Als je twijfelt, kun je altijd nog de dossiereigenaar een terugbelverzoek sturen.

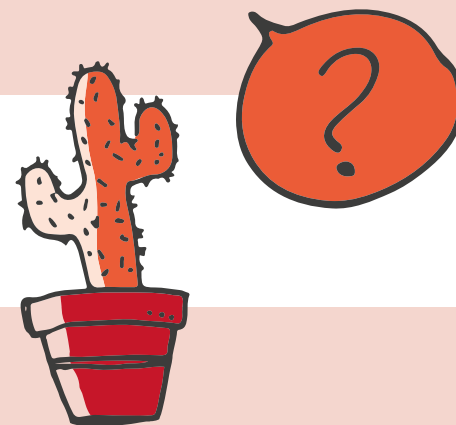
Maak het thema altijd bespreekbaar en houd het ook bespreekbaar. Dit moet je niet doen vanuit een incident of klacht, maar gewoon in het normale werkritme meenemen.

Vragen voor leidinggevenden

- > Als je mensen laat terugbellen, wil je dan dat je als team leert van de feedback? Of laat je dit uitvoeren om een taak af te vinken?
- > Vraag je je wel eens af of jouw medewerkers slachtoffers schriftelijk informeren en in welke gevallen?

Vraag jezelf eens af...

- > Welke argumenten kun je bedenken om geen (telefonische) inhoudelijke informatie over een zaak aan slachtoffers te verstrekken?

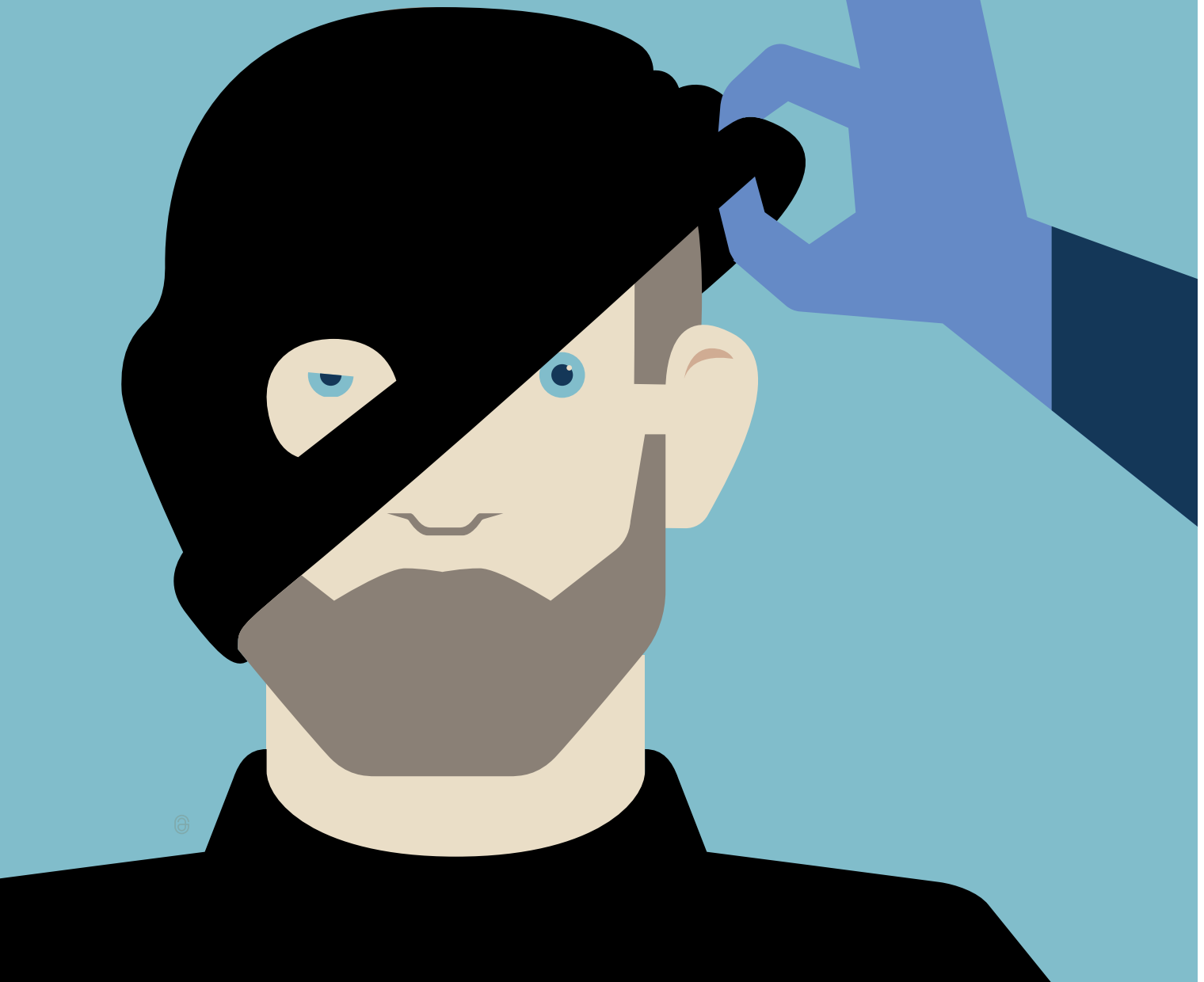

Dilemma

- > Informatie verstrekken, ook al ben je niet zelf betrokken bij de zaak.

4. Vijfentwintig vrouwen onder schot

Verhaal van een rechercheur

Het is al weer even geleden. Ik was rechercheur in een groot Bovenregionaal Recherche Team. In die tijd vond een reeks van zeven overvallen plaats op schoenenwinkels in verschillende plaatsen in Nederland.

Bij alle overvallen was er dezelfde wijze van opereren. De daders lieten zich vlak voor sluitingstijd insluiten en terwijl de medewerkers de kassa's aan het opruimen waren, sprongen ze ineens tevoorschijn en met het pistool tegen de hoofden van de medewerkers namen ze het geld af en gingen er vandoor.

Er waren uiteindelijk wel vijftientwintig vrouwen onder schot gehouden, het waren allemaal vrouwen die in deze winkels werkten. Vijftientwintig slachtoffers, die waarschijnlijk allemaal trauma's hebben opgelopen, omdat ze in de loop van een pistool hebben moeten kijken. We hebben het recherchewerk uitgevoerd en drie mannen aangehouden, waar we een zaak tegen hebben gedaan. Maar voordat het ter rechtzitting kwam, hebben we in overleg met het OM (Openbaar Ministerie, red.), een informatieavond voor alle slachtoffers georganiseerd. Het was niet verplicht om te komen, maar als je wilde, was je welkom.

Daar hebben we de foto's en namen van de verdachten getoond en tot op zekere hoogte verteld hoe we hebben gerechercheerd, waar we achter zijn gekomen en wat we probeerden ten laste te leggen. Op die manier hebben we een poging gedaan om recht te doen aan de gevoelens van de vrouwen.

Ik herinner mij dat er best veel vrouwen naar de informatieavond waren gekomen en dat ik het goed vond dat we dat zo deden. Ik ben vergeten welke straffen die mannen hebben gekregen, maar die bijeenkomst met de slachtoffers weet ik nog heel goed.

Optimist

Wat goed dat we dit doen!
Zo spreken de vrouwen elkaar
ook en dat geeft steun.

Realist

In grotere zaken is dit
misschien de beste oplossing.
Alle partners kunnen meteen
hun eigen werkzaamheden
toelichten.

Criticaster

Wat een werk, terwijl in dit soort
zaken het OM de slachtoffers moet
informereren. We moeten ons meer
bezig houden met echt politiewerk!

Wetgeving

- Art. 51 ac lid 1 en 2 Sv. : Het recht op zaaksinformatie.
- Art. 2 van de ministeriële Regeling verstrekken zaaksinformatie aan slachtoffers.
- Art. 4:2 lid 1 sub n Besluit Politiegegevens.
- Artt. 4:2 en 5.2 Aanwijzing slachtofferrechten (2018).

Uitleg wetgeving

In zaken met een of meer verdachten worden de slachtoffers door het OM in kennis gesteld over de aanvang en voortzetting van de vervolging.

Wat is nieuw?

De normen voor verstrekken van zaaksinformatie zijn nieuw. De politie informeert alle slachtoffers altijd schriftelijk (of digitaal) over het afzien van een opsporingsonderzoek of het beëindigen daarvan. Het OM spant zich in om de afdoeningsbeslissing (sepot, strafbeschikking, dagvaarden) aan slachtoffers van spreekrechtwaardige feiten mondeling toe te lichten.

Wist je dat...

.. Slachtofferhulp Nederland helpt bij de slachtoffergerichte aanpak van High Impact Crimes, door slachtoffers psychosociale hulp, herstel van schade, preventie maatregelen en herstel van gevoelens van veiligheid te bieden? (www.slachtofferhulp.nl)

Zoveel werk, wat levert het ons op? We houden ons zo vaak niet aan de voorschriften.

Hiermee voldoen we niet alleen aan onze wettelijke taak, maar bouwen we ook aan vertrouwen in de politie.

Veelgehoorde tips

Probeer zoveel mogelijk antwoord te geven op vragen van slachtoffers.

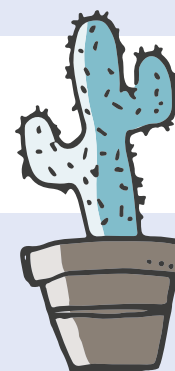
We moeten duidelijk maken wat we wel en wat we niet doen.

Vragen voor leidinggevenden

- > Weet jij of er lokaal afspraken zijn over het organiseren van bijeenkomsten met het Openbaar Ministerie, Slachtofferhulp Nederland en de gemeente?
- > Informeren jullie ook grote(re) groepen als jullie geen succes boeken?

Vraag jezelf eens af...

- > Zou je een bijeenkomst organiseren als het niet gaat om een HIC? Waarom wel/niet?

Dilemma

- > HIC (High Impact crime, red.) versus VVC (Veelvoorkomende criminaliteit, red.).
- > Wel daderindicatie/geen daderindicatie.

5. Zoon is transgender

Verhaal van een hulpofficier van justitie

Op een avond kregen we een melding binnen over een vader die zijn zoon had mishandeld. De vader kwam vast te zitten. Wat was er gebeurd?

De vader en zijn zoon van veertien jaar hadden slecht contact met elkaar.

De zoon was transgender en daar kon zijn vader moeilijk mee leven. Hij wist niet hoe hij hiermee om moest gaan. De vader dacht dat het tijdelijk was, maar zijn zoon was er heel zeker van. Hij wilde 'omgebouwd' worden en echt compleet anders gaan leven. De vader legde zijn zoon strakke regels op en hoopte zo te bereiken dat hij een 'normaal' leven zou gaan leiden.

De zoon had een verbod om naar buiten te gaan, maar deed het toch. Zijn vader ging achter hem aan, maar de jongen luisterde niet. Er kwam een schreeuwpartij. De vader pakte zijn zoon hardhandig bij de arm en sleurde hem weer naar binnen. Dat zagen getuigen, die dachten aan mishandeling. De politie kwam ter plaatse en de vader werd aangehouden.

We hadden een ronde zaak: getuigen en wat letsel, dus we konden deze afdoen met een dagvaarding. Maar was daar iemand mee geholpen? Nee. Het probleem zou blijven bestaan en kon mogelijk uit de hand lopen. Dan waren we verder van huis. Er is een instelling die kinderen met dit soort problemen kan helpen. We hebben de hulpverleners daar de casus voorgelegd. Het was op een woensdag en we konden regelen dat de jongen op zondag voor een halfjaar in die instelling werd opgenomen.

Zijn vader en moeder moesten wennen aan het idee, maar werden helemaal bij dit proces betrokken. De zaak is voorwaardelijk geseponeerd. Als het allemaal goed gaat, dan doen we er niets mee.

Optimist

Hier wordt afgedaan zonder aangifte. Zo kan het ook!

Realist

Het kost ons meer werk aan de voorkant als je zaken direct regelt, maar je krijgt echt minder werk aan de achterkant.

Criticaster

Weer laten anderen het afweten en moeten wij het oplossen. Gek word ik ervan.

Wetgeving

- Art. 51 aa lid 3 sub b Sv jo art 10. *Besluit Slachtoffers van strafbare feiten: de Individuele beoordeling van slachtoffers
- Art. 6.1 Aanwijzing slachtofferrechten (2018).
- Aanwijzing huiselijk geweld en kindermishandeling.

Uitleg wetgeving

Minderjarige slachtoffers zijn volgens de wet altijd kwetsbaar, zelfs al lijken ze nog zo stoer. Zij hebben recht op passende maatregelen die hen beschermen. Een Veilig Thuis melding is in een dergelijke situatie het minste. Bij de individuele beoordeling wordt bijzondere aandacht besteed aan slachtoffers van strafbare feiten die zijn ingegeven door *vooroordelen of discriminatie* die verband kunnen houden met hun persoonlijke kenmerken.

Wat is nieuw?

- De IB sluit aan op wat we al deden in een dergelijke casus. Maar we registreren nu beter, zodat collega's en partners beter worden geïnformeerd over de afspraken die zijn gemaakt.
- De IB-gegevens werken door in de strafrecht-keten. Het zijn echter geen strafvorderlijke gegevens.
- Er zijn specifieke maatregelen die minderjarige slachtoffers beschermen.

Wist je dat...

... in Nederland elk jaar naar schatting 119.000 kinderen, bijna 3,5% van onze kinderen, slachtoffer zijn van kindermishandeling? (Brief minister VWS, Aanpak Huiselijk Geweld, 2018)

Wat is eigenlijk het verschil met casussen 1 (Game-verslaafde zoon) en 6 (Een nieuw slot)?

In de casus van het slot kun je ondersteuning voor het slachtoffer bij wijze van spreken ook aan de buurman of de buurtconciërge vragen. In de andere twee zaken niet.

Veelgehoorde tips

Je kunt vooraf nooit helemaal bedenken hoe iets uitpakt. Maar doe iets dat recht doet aan de situatie. Daar zijn we voor.

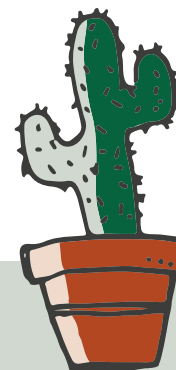
Je kan dingen in een gesprek oplossen en mensen doorverwijzen naar de juiste instanties. Dan krijg je ze niet meer aan de balie en heb je die tijd later weer terugverdiend.

Vragen voor leidinggevenden

> Weten jouw medewerkers wat ze kunnen doen in geval van spanningen of geweld in een gezin of familie? Kennen ze de diverse mogelijkheden en verplichtingen?

Vraag jezelf eens af...

> Welke andere oplossingsrichtingen zijn er?

Dilemma

> Uit huis plaatsen: kind of vader?

6. Een nieuw slot

Verhaal van een wijkagent

Ze was een heel timide Marokkaanse vrouw met een Surinaamse ex, die veel sterker was dan zij. Zij was zo'n heel lief klein poppetje met kinderen.

Er waren steeds meldingen van huiselijk geweld. Op een gegeven moment ben ik daar gaan praten. Gewoon om even contact te maken en te laten weten dat ik had gezien wat er gebeurd was. De vrouw vertelde me dat het steeds weer kon gebeuren omdat haar man de sleutel van haar huis nog had.

Dan ben ik praktisch en ik vroeg haar om voor een nieuw slot te zorgen. Een dag later had ze bij de bouwmarkt een slot gekocht. Zij kon het er zelf niet inzetten, dus dat hebben we samen gedaan. Later hoorde ik dat haar ex naar binnen wilde en dat dat niet meer lukte. Dan zie je die blijdschap, een stiekem lachje bij die vrouw en de trots dat ze sterk is geweest.

Kleine dingetjes kunnen voor sommige mensen heel moeilijk zijn, maar met een beetje hulp lukt het ze. Snelle praktische hulp, dat korte, dat hoort niet echt bij mijn taak. Maar anders zie je dat het alweer snel misgaat en misschien wel escaleert. Dan kost het ons veel meer tijd.

Optimist

Met een beetje hulp, soms een beetje extra, lukt het slachtoffers om zich tegen hun daders krachtig op te stellen.

Realist

Een nieuw slot plaatsen hoort niet bij onze taak. Maar ja, de bedreigingen zijn gestopt en dat is waar het om gaat.

Criticaster

Daar hebben we toch geen tijd voor. Zouden we echt niet moeten willen. Ik lees in dit verhaal ook niet of wel op tijd is geschakeld met Veilig Thuis.

Wetgeving

- Art. 3 Politiewet: hulpverlening aan hen die deze behoeven.
- Art. 51 aa lid 3 sub b Sv jo art 10 Besluit Slachtoffers van strafbare feiten: de individuele beoordeling van slachtoffers.
- Art. 6.1 Aanwijzing slachtofferrechten (2018).
- Aanwijzing huiselijk geweld en kindermishandeling.

Uitleg wetgeving

Bij de individuele beoordeling wordt bijzondere aandacht besteed aan slachtoffers wier relatie met en afhankelijkheid van de verdachte of veroordeelde hen bijzonder kwetsbaar maken. Een Veilig Thuis melding is in deze situatie het minste.

Wat is nieuw?

- De individuele beoordeling (IB) is nieuw. De individuele beoordeling (IB) vindt plaats in het eerste contact met slachtoffers of zo snel mogelijk daarna, ongeacht of een slachtoffer aangifte doet. Dus ook al lossen we een zaak praktisch op, zonder aangifte, we registreren altijd de IB.
- De Veilig Thuis melding is in 2017 aangepast.

Wist je dat...

... 5,5% van de Nederlandse 18+ bevolking in de afgelopen 5 jaar te maken heeft gehad met huiselijk geweld? Het gaat om circa 747.000 mensen. (WODC, Cahier 2019-1)

Het plaatsen van
een slot is niet
onze taak!

Ik begrijp het wel hoor,
soms ga je net iets verder
dan je taakstelling.

Veelgehoorde tips

Schakel altijd met Veilig Thuis, welke praktische hulp je zelf ook hebt geboden. Dat is verplicht, want ze kunnen een gezin ook monitoren. Je weet nooit wat er nog meer speelt.

Vragen voor leidinggevenden

- > Ondersteun jij medewerkers en collega's? Ook al gaan ze soms erg ver in hun taakopvatting?

Vraag jezelf eens af...

- > Ga jij ook wel eens verder dan je politietaak? Ben je je hier dan bewust van?
- > Handel je ook wel eens niet volgens een protocol? Kun je dat dan uitleggen?

Dilemma

- > Hoe ver ga je om iemand te helpen?

7. Ontferfde broer

Verhaal van een medewerker
Intake & Service, Basisteam

Een vrouw van een jaar of zestig kwam aangifte doen. Ze was bedreigd door haar broer. Alleen, was er wel sprake van een strafrechtelijke bedreiging? Ik ging met mevrouw in gesprek. Wat bleek: haar vader was een aantal jaren geleden gestorven en haar jongste broer was crimineel, een bekende van ons. De vader had hem gezegd dat hij hem zou onterven als hij zijn gedrag niet zou verbeteren. Het lukte haar broer niet om dit te doen en hij werd ontferd. De twee zussen kregen de erfenis.

De afgelopen jaren was hij regelmatig bij haar aan de deur geweest. Hij stond daar met gestolen auto's en trapte een heleboel rotzooi. De vrouw was noodgedwongen verhuisd. Maar het begon weer opnieuw. Dit keer via Facebook. Zij zat zelf niet op Facebook, maar de bedreigingen werden algemeen op een Facebookpagina van een familielid geuit.

Bij mij gingen de bellen rinkelen. Wat konden we hiermee? We hebben, in overleg met de Operationeel Coördinator, via de meldkamer een AOL (Afspraak op Locatie, red.) opgezet. Dat was fijn, want het geeft mensen toch het gevoel dat ze serieus worden genomen. Dat is erg belangrijk. Ik heb ook met mijn collega's uit mijn basisteam overlegd. Aangegeven dat de persoon bij ons bekend was, met vuurwapens had gelopen en dat mevrouw zich bedreigd voelde, al was er nog geen sprake van een strafrechtelijke bedreiging.

Ze hebben onmiddellijk actie ondernomen. De wijkagent is ingeschakeld. Hij is een gesprek met de broer aangegaan. Dan lees je terug dat hij bepaalde uitspraken toch anders zag dan dat het bij zijn zus overkwam. De vrouw was opgelucht toen dat aan haar werd teruggekoppeld. Mevrouw heeft de afgelopen jaren geprobeerd zelfmoord te plegen. Ik heb haar doorverwezen naar Slachtofferhulp.

Stel je voor dat ik deze mutatie had opgenomen maar geen actie had ondernomen? We moesten hier actief achteraan. Als de broer weer langs was gegaan, dan was die vrouw hier weer voor de balie verschenen.

Optimist

Eén gesprekje met de wijkagent was voldoende.

Realist

Ze heeft uiteindelijk meer aan Slachtofferhulp.

Criticaster

Er was nog geen strafbaar feit gepleegd, dus je kunt eigenlijk niks. Dan ga ik ook niet registreren. We kunnen wel aan de gang blijven!

Wetgeving

- Art. 51 aa lid 3 sub b Sv jo art 10 Besluit Slachtoffers van strafbare feiten: de individuele beoordeling van slachtoffers.
- Art. 51 aa Sv (doorverwijzing naar Slachtofferhulp Nederland).
- Art. 4:2 Besluit Politiegegevens (verstrekken gegevens aan Slachtofferhulp Nederland).

Uitleg wetgeving

Tijdens een individuele beoordeling kun je erachter komen dat er omstandigheden zijn waardoor je samen moet kijken naar passende bijzondere maatregelen. Je kunt het slachtoffer bijvoorbeeld aanvullende informatie geven en de zaak persoonlijk overdragen aan een collega.

Elk slachtoffer kan en mag je doorverwijzen naar Slachtofferhulp Nederland, tenzij het slachtoffer daar bezwaar tegen heeft.

Wat is nieuw?

We gaan vaak al wat verder in de bescherming van kwetsbare groepen. Wat nieuw is, is dat we ons nu laten leiden door wettelijke indicatoren (gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek) en niet meer alleen door ons onderbuikgevoel. De IB ondersteunt ons in alle gesprekken met slachtoffers. En zet aan tot het nemen van beschermende maatregelen waar nodig, ook zonder aangifte.

Wist je dat...

... een slachtoffer op www.slachtofferwijzer.nl ook zelf gericht kan zoeken naar geschikte hulpverlening?

Ik vind dit eigenlijk geen zaak voor de politie.

Natuurlijk wel!
Bij wie kan die vrouw anders terecht?

Veelgehoorde tips

Het is voor een agent de zoveelste inbraak, maar voor het slachtoffer een zeldzame en vervelende situatie. Daarom zeg ik tegen mijn collega's: "Wat zou jij doen of willen als jij in de schoenen van het slachtoffer stond?"

Een AOL kan iedere opsporingsambtenaar met BVH-autorisatie opmaken. Afstemming met de OPCO is prima, maar blijf zelf altijd nadenken.

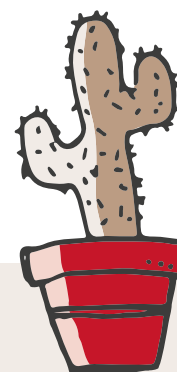
Check Kompol voor nieuwe en aangepaste werkinstructies over beschermende maatregelen voor slachtoffers.

Vragen voor leidinggevenden

- > Deel je voldoende complimenten uit voor dingen die goed gaan, ook al vind je dat ze misschien nog een beetje beter kunnen?
- > Kijken jouw intakemedewerkers ook al verder dan een melding of aangifte?

Vraag jezelf eens af...

- > Wat kan je doen als een feit niet direct het strafrecht raakt?
- > Zou jij de wijkagent op de broer van de vrouw af laten gaan? Waarom wel/niet?

Dilemma

- > Wel of geen zaak voor de politie?

8. Lek gestoken banden bij de bridgeclub

Verhaal van een medewerker
Intake & Service, Basisteam

Een wat oudere vrouw, richting de zeventig, kwam aan de balie. Haar ex-partner maakte haar zwart op de bridgeclub. Dat was al een keer gemuteerd.

Ik ging met haar in gesprek. Ze was heel emotioneel. Het bleek een stalkingsverhaal te zijn. Hij duwde briefjes bij haar in de brievenbus met de meest verschrikkelijke teksten. Overal in de vriendenkring vertelde hij vreselijke verhalen over haar. Toen zij een keer bij de bridgeclub was, waar hij niet meer mocht komen, heeft hij de banden van haar auto lek gestoken. De man was aan het doordraaien.

Ik heb de wijkagent erbij gehaald. Het was duidelijk dat het strafrechtelijk moeilijk zou worden om de man te stoppen. De wijkagent is aan de deur geweest. Ze hebben een heel stevig gesprek gehad. Het is opgehouden! Er was vooraf al wel contact geweest met justitie. De afspraak was: als hij doorgaat, wordt de zaak wél opgepakt.

Bij dit soort zaken moet je er direct bovenop zitten. Bij stalking merk je vaak dat het feit waar iemand voor komt, niet zwaar genoeg is. De boodschap is dan meestal dat mensen een dagboekje moeten bijhouden en aangifte moeten komen doen als het weer gebeurt. Dat is heel frustrerend. Daarmee worden mensen niet geholpen.

Optimist

Éen stopgesprek en het is opgehouden. Zo kan het ook!

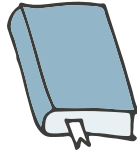
Realist

Goede samenwerking binnen een team zorgt voor oplossingen aan de voorkant.

Criticaster

Stalkingszaken zijn moeilijk op te lossen. We kunnen er niet zoveel mee.

Wetgeving

- Art. 51 aa lid 3 sub b Sv jo art 10 Besluit Slachtoffers van strafbare feiten: de individuele beoordeling van slachtoffers.
- Art. 285b Sr (belaging).

Uitleg wetgeving

Wanneer is iemand kwetsbaar voor herhaald slachtofferschap, secundaire victimisatie, intimidatie of vergelding? Als sprake is van:

- minderjarigheid
- ernstig delict
- grote impact/veel schade
- vooroordelen en discriminatie
- ongewilde relatie/afhankelijkheid
- slachtoffer heeft angst voor of verbalisant schat in een verhoogd risico op herhaling, intimidatie of vergelding.

Wat is nieuw?

- Als iemand een stalkingszaak kwam melden, werd vaak vooral gekeken naar aanknopingspunten voor de opsporing. De IB maakt dat elke opsporingsambtenaar zich voortaan moet afvragen of het slachtoffer wel voldoende veilig is, zelfs als er geen aangifte volgt.
- De afspraken rondom de aanpak van stalking zijn in 2018 aangescherpt.

Wist je dat...

... de politie 2.840 gevallen van stalking registreerde in 2017? (CBS 2018). Terwijl ongeveer 15% van de Nederlanders in zijn leven wel eens slachtoffer van stalking wordt? (Voerman en Brandt, 2016)

Ik laat slachtoffers van stalking altijd een dagboekje bijhouden.

En wat doe je nog meer?

Veelgehoorde tips

Stem af wie in een bepaald geval de casusregisseur is, iemand die overzicht heeft en de zaak oppakt. Een slachtoffer van stalking mag niet tussen wal en schip terechtkomen.

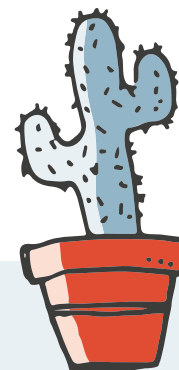
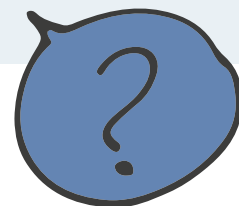
Als een slachtoffer belt voor een afspraak met de politie, houd dan altijd rekening met de veiligheid of kwetsbaarheid van die persoon. Soms kan gesprek niet een paar dagen wachten, ook al is de lokale 'aangifteagenda' op die dag vol.

Vragen voor leidinggevenden

- > Weten jouw medewerkers wat ze wél kunnen en moeten doen bij stalking?

Vraag jezelf eens af...

- > Zou jij het ook zo doen? Waarom wel/niet?

Dilemma

- > Aanknopingspunten voor opsporing versus beschermen.

9. Een brug tussen slachtoffers

Verhaal van een teamchef
rechercheafdeling

Een man was neergestoken en aan zijn verwondingen overleden. De dader en het slachtoffer waren nieuwkomers in Nederland, hadden elk een gezin en woonden in dezelfde straat. De dader vluchtte naar zijn geboorteland en zijn gezin bleef achter.

Zo ontstond de rare situatie dat het gezin van de dader ook slachtoffer was. Het lokale nieuws was snel ter plaatse en het had daarom een enorme impact op de buurt. Op de avond dat het gebeurde, kwamen de officier van justitie, een lid van de eenheidsleiding en nog wat mensen bijeen om te bekijken wat er op dat moment nodig was. Ik stelde voor om iemand aan te stellen als contactpersoon voor de families. We hebben een collega met een Hindoestaanse achtergrond gevraagd dat te doen. Het was in no-time geregeld.

De collega had niet dezelfde achtergrond als de betrokken families. Hij heeft ook niet bemiddeld tussen die twee gezinnen, maar was voor beide gezinnen contactpersoon. Dat wisten zij ook van elkaar. Dat was de verbinding.

We hebben ervoor gezorgd dat de twee families elkaar niet tegenkwamen op straat. De school van de kinderen hebben we gevraagd of ze extra aandacht wilden hebben voor de kinderen van beide gezinnen. Ik denk dat het naar omstandigheden goed is gelukt en dat de collega een goede brug heeft weten te slaan tussen beide families.

Optimist

Dit is bij uitstek een voorbeeld hoe je een familieagent kan inzetten

Realist

Om te zorgen dat onrust niet tot nieuw geweld leidt, bedenken we een maatwerkoplossing.

Criticaster

Je moet grenzen stellen. Het gezin van de dader is geen slachtoffer, dus heeft het ook geen recht op bescherming.

Wetgeving

- Art. 51 a lid 1 sub b (definitie familieleden).
- Art. 51 aa lid 3 sub b Sv jo art 10 Besluit Slachtoffers van strafbare feiten: de individuele beoordeling van slachtoffers.

Uitleg wetgeving

Definitie van familieleden: de echtgenoot, de geregistreerde partner dan wel een andere levensgezel van het slachtoffer, de bloedverwanten in rechte lijn, de bloedverwanten in de zijlijn tot en met de vierde graad en de personen die van het slachtoffer afhankelijk zijn.

Wat is nieuw?

In veel teams is nieuw dat er voor bepaalde zaken een vast contactpersoon komt die geen familie-rechercheur is. We noemen deze contactpersoon een familieagent. In 2017 is protocol Maatwerk 2.0 uitgerold, waarin afspraken met ketenpartners zijn vastgelegd. In 2018 zijn interne afspraken gemaakt over de rol en begeleiding van familieagenten.

Wist je dat...

... in maatwerkzaken het Openbaar Ministerie voor de ondersteuning van slachtoffers of nabestaanden van slachtoffers een zaaks-coördinator aanstelt en Slachtofferhulp Nederland een casemanager?

De familie van de verdachte is juridisch gezien geen slachtoffer.

Je hebt gelijk, maar is dat in dit geval relevant?
Niets doen is toch geen optie?

Veelgehoorde tips

Kijk breed naar je werk. We zijn niet alleen rechtshandhavers, maar ook beschermers.

Vragen voor leidinggevenden

- > Heb jij familieagenten in je team en zo ja, ondersteun jij hen? Wie houdt hun mentale gesteldheid goed in de gaten?
- > Ken je jouw rol binnen protocol Maatwerk?

Vraag jezelf eens af...

- > Pak jij ook ruimte om dit soort zaken te organiseren?

Dilemma

- > Aandacht voor families/ nabestaanden versus oplossen van de zaak.
- > Aandacht voor familie slachtoffer versus aandacht voor familie verdachte.

10. Klaar met pappen en nathouden

Verhaal van een agent

©

Het was een donkere, winterse avond, jaren geleden. Ik was een beginnend politieman en had dienst met een heel ervaren brigadier. Hij had veel gezag, maar het was ook iemand die zijn tijd aan het uitzitten was, die dacht: nog twaalf kerstbomen en dan is het voorbij.

We werden geroepen naar een familie, waar iets zou zijn in de huiselijke sfeer: vader, moeder en twee kinderen. Ik had vrij gauw in de gaten dat pa de boeman was. Je zag dat zowel de kinderen als de moeder doodsbenauwd voor hem waren.

Ik stelde mij terughoudend op, want ik was uiteindelijk de beginneling. Mijn collega nam het woord en hij stevende af op pappen en nathouden. Hij zei dat er overal weleens iets was en dat ze nu maar een beetje lief en aardig tegen elkaar moesten doen. Ik kreeg er een knoop van in mijn maag.

Ik ben boos geworden. Voor het eerst ben ik opgestaan tegenover iemand die boven mij stond. Ik zei dat ik niet zou vertrekken, voordat deze vrouw en kinderen in veiligheid waren gebracht. Aan de reactie van mijn collega zag ik dat hij hier enorm van schrok. Maar ik vond het belangrijk om voor deze mensen te gaan staan, hoe jong ik ook was. Ik verwachtte wel dat ik eenmaal buiten ongelooflijk op mijn flikker zou krijgen omdat ik zijn gezag had aangetast. Uiteindelijk is hij gaan bellen met de hulpverlening en heb ik met de vrouw en kinderen basisspulletjes in een koffer gestopt. We hebben ze naar een noodhulpadres gebracht.

Daarna heb ik een gesprek met mijn leidinggevende gehad, die mij liet weten dat mijn optreden niet gepast was. Ik kreeg waardering voor de ingreep, maar niet voor de manier waarop ik het had gedaan. Het is me al die jaren bijgebleven, ik dacht: verdomme, ik heb het voor die mensen opgenomen.

Optimist

Goeie actie. De kinderen en vrouw zijn veilig en dat is het belangrijkste.

Realist

Tegenwoordig schakelen we Veilig Thuis in.

Criticaster

Heb je weer zo'n jonge collega die het anders wil doen. Hij ondermijnt mijn gezag, nota bene waar die man bij staat. Hij luistert niet, ik stap naar de teamchef!

Wetgeving

- Art. 51 aa lid 3 sub b Sv jo art 10 Besluit Slachtoffers van strafbare feiten: de individuele beoordeling van slachtoffers.
- Art. 6.1 Aanwijzing slachtofferrechten (2018).
- Aanwijzing huiselijk geweld en kindermishandeling.

Uitleg wetgeving

Bij de individuele beoordeling wordt bijzondere aandacht besteed aan slachtoffers wier relatie met en afhankelijkheid van de verdachte of veroordeelde hen bijzonder kwetsbaar maakt.

Wat is nieuw?

- De IB sluit aan op andere taken. Maar onze IB-registraties werken door in de gehele strafrechtsketen.
- We treden op waar we kunnen, ongeacht of aangifte wordt gedaan.
- De Veilig Thuis melding is in 2017 aangepast.

Wist je dat...

... slachtoffers van huiselijk geweld willen dat het geweld stopt, maar niet altijd dat de betrokkene wordt gestraft?

Individuele beoordeling,
weer iets nieuws.
Wie heeft dit nu weer
bedacht?

Staat in de wet.
Alle opsporingsambtenaren
moeten die opmaken. Maar
een betere bescherming
voor slachtoffers wil jij
toch ook?

Veelgehoorde tips

Zorg dat zaken bespreekbaar zijn, gewoon tijdens het werk. Dat scheelt een hoop gedoe tussen collega's.

Kijk eerst naar veiligheid, de rest komt daarna.

Vragen voor leidinggevenden

- > Tegenwoordig ziet de aanpak van huiselijk geweld er anders uit. Weten jouw mensen wat ze moeten doen?

Vraag jezelf eens af...

- > Heb jij ook weleens een andere mening gehad dan je meerdere? Wat doe je dan?
- > Schakel jij ook altijd met Veilig Thuis? Ook al heb je 'alleen maar' een vermoeden?

Dilemma

- > Beginnende agent versus een ervaren collega.

11. Ik dacht: YES!

Verhaal van een medewerker Intake & Service,
Regionaal Service Centrum (RSC)

Een mevrouw belde op zondagochtend. Ze wist zich geen raad omdat haar ex de kinderen zou komen halen. Ze vertelde dat hij alcoholist was en dat ze wist dat hij die nacht om half vijf nog bezig was op WhatsApp.

Daarom durfde ze haar zoontjes niet met hem mee te geven. Ik vroeg haar naar het soort auto van haar ex en het kenteken en vertelde haar dat ze mij moest bellen als hij bij haar op de dam stond.

Ik heb de melding 'Onder invloed' gemaakt, ik weet dat mijn collega's daar heel snel op ingaan. Later stond de ex inderdaad bij haar op de oprit en deed heel raar. De collega's waren door mijn melding al in de buurt en hebben hem aangehouden. Hij had vier keer te veel gedronken.

Een paar dagen later zag ik op de melding staan dat de man was meegenomen naar het bureau en zijn rijbewijs kwijt was. Ik dacht: yes! Dan ben je helemaal blij. Dit was een mooie samenwerking.

Optimist

Deze casus laat zien hoe je tussen teams kunt samenwerken.

Realist

We hebben weer een '8-je. Op naar de volgende melding.

Criticaster

Denk je echt dat het probleem voor die moeder en kinderen nu voorbij is?

Wetgeving

- Art. 8 Wegenverkeerswet.
- Art. 51 aa lid 3 sub b Sv jo art 10 Besluit Slachtoffers van strafbare feiten: de individuele beoordeling van slachtoffers.
- Art. 6.1 Aanwijzing slachtofferrechten (2018).
- Aanwijzing huiselijk geweld en kindermishandeling.

Uitleg wetgeving

Minderjarige slachtoffers zijn volgens de wet altijd kwetsbaar. In deze casus is uit de signalen van de moeder op te maken dat de kinderen extra kwetsbaar zijn. Er is onder andere grote kans op herhaling.

Wat is nieuw?

- De Individuele Beoordeling (IB) sluit aan op onze andere werkzaamheden. Denk er eens aan om ook een IB op te maken en zo nodig een Veilig Thuis melding als er kinderen in het spel zijn, zelfs al ben je met hele andere zaken bezig.
- De Veilig Thuis melding is in 2017 aangepast.

Wist je dat...

... alcoholmisbruik van een van beide ouders, kinderen erg kwetsbaar maakt? Nu maar ook later. En dat in Nederland jaarlijks 577.000 minderjarigen te maken hebben met een psychische ziekte en/of verslaving van hun vader of moeder? (www.jellinek.nl).

Ik vind dat we dit goed hebben opgelost.

Ik zou wel willen weten of het basisteam ook een Veilig Thuismelding heeft opgemaakt.

Veelgehoorde tips

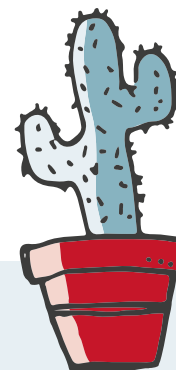
Bel je collega als je niet zeker weet of hij in een zaak een specifieke actie oppakt. Ga er niet vanuit dat een ander begrijpt wat jij hebt gezien of gehoord en meteen de draad zal oppakken.

Vragen voor leidinggevenden

- > Hoe handelt jouw team meldingen af van het RSC? Heb je daar zicht op?
- > Hoe vaak geef je complimenten als het goed is gegaan?

Vraag jezelf eens af...

- > Is het voldoende dat iemand zich slachtoffer voelt? Of moeten wij dat objectief vaststellen, naar de letter van de wet?

Dilemma

- > Boeven vangen versus slachtofferrechten.

12. Burenruzie om een hond

Verhaal van een hulpofficier van justitie

©

Twee buren woonden al heel lang naast elkaar. De ene buurman liet elke keer zijn hond zijn behoefte doen in de tuin van de ander. Dat wilde die buurman niet. De twee mannen scholden elkaar de huid vol en gooiden dingen bij elkaar over de schutting. Het ging van kwaad tot erger. De wijkagent wist ervan, maar kon er niet veel mee.

Op een gegeven ogenblik werd de ene buurman weer uitgescholden voor alle ziektes die je maar kunt bedenken en waar zijn vrouw net aan was overleden. Zijn zoon, nog geëmotioneerd over de dood van zijn moeder, hoorde dit, ging naar de buurman en mishandelde hem.

Dus de zoon zat bij ons in de cel voor de mishandeling van zijn buurman. Die had een blauw oog en een gezwollen kaak. Niet heel zwaar letsel, maar wel letsel. Hoe konden we ervoor zorgen dat dit probleem op een normale en goede manier werd opgelost? We konden er wel een dagvaarding van maken, maar de mannen bleven naast elkaar wonen en de hond bleef loslopen. We zouden hetzelfde probleem houden.

We zijn met de reclassering gaan kijken wat zij hierin konden betekenen. Partijen wilden in eerste instantie niet met elkaar praten. Toch hebben we ze om tafel gekregen. De zoon werd er ook bij betrokken. Hij was natuurlijk een soort van instrument van zijn vader. Hij heeft excuses aan de buurman aangeboden.

Het is een heel goed gesprek geweest. De zaak was klaar en het OM (Openbaar Ministerie, red.) heeft geseponneerd. Wij zeggen dan dat je betekenisvol bezigt bent geweest.

Optimist

Ik zeg we zijn betekenisvol bezig.

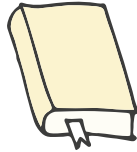
Realist

Kon de wijkagent er in een eerder stadium echt niets mee? Dat vraag ik me af hoor.

Criticaster

Waarom zouden wij bemiddelen? Ik dacht dat we dat niet meer deden?

Wetgeving

- Art. 3 Politiewet: hulpverlening aan hen die deze behoeven.
- Art. 51 a Sv (definitie van herstelrecht).
- Art. 18 Besluit slachtoffers van strafbare feiten.

Uitleg wetgeving

Herstelrecht: het in staat stellen van het slachtoffer en de verdachte of de veroordeelde, indien zij er vrijwillig mee instemmen, om actief deel te nemen aan een proces dat gericht is op het oplossen van de gevolgen van het strafbare feit, met de hulp van een onpartijdige derde.

Wat is nieuw?

Herstelrecht is in het Wetboek van Strafvordering opgenomen, de voorwaarden voor herstelrecht staan in art. 18 van het Besluit slachtoffers van strafbare feiten. Dit is nieuw. Er zijn geen specifieke taken voor de politie omschreven.

Wist je dat...

... 77% van de gemeenten in Nederland buurtbemiddeling aanbiedt? Juist om te voorkomen dat zaken uit de hand lopen. (www.hetccv.nl)

**Burenruzies.
Je kunt er
niets mee.**

Is dat zo?

Veelgehoorde tips

Zet burenbemiddeling in, al dan niet met andere partijen. Voorkom zoveel mogelijk dat ruzies escaleren.

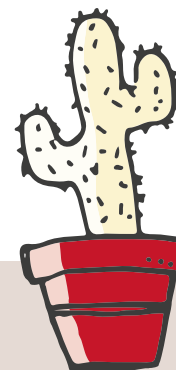
Zet mensen zelf bij elkaar als ze willen. Het is een investering, maar op de langere termijn kost het ons veel minder tijd.

Vragen voor leidinggevenden

- > Zijn er met lokale partners afspraken hoe om te gaan met notoire overlastveroorzakers?

Vraag jezelf eens af...

- > In hoeverre is het onze taak om te proberen om escalatie te voorkomen? Hoe ver ga jij daarin?
- > Weet je welke rol Slachtofferhulp Nederland kan hebben?

Dilemma

- > Welke rol heeft de politie bij herstelrecht?

Nawoord

De politie staat voor veiligheid in de samenleving. Dat houdt onder andere in: boeven vangen met aandacht voor slachtoffers. We houden ons daarbij aan de minimumnormen die zijn vastgelegd in wet- en regelgeving en aan afspraken met partners. Binnen deze kaders maken we een afweging hoe te handelen, elke keer weer. Politiewerk is per definitie maatwerk.

Veel doen we al goed. Maar vaak doen we de dingen ook zoals we ze altijd al deden. Klopt dat nog wel? Doen we wat past in deze tijd? En houden we voldoende rekening met wat de buitenwereld van ons verwacht? Houden we ons aan onze taken, doen we te weinig of gaan we soms juist te ver? Vragen die elke dag weer naar voren komen. Belangenafwegingen die het waard zijn om samen te bespreken.

Dank aan iedereen die in alle openheid en eerlijkheid zijn verhaal heeft gedeeld en aan diegenen die de verhalen hebben opgehaald.

*Hester Hageman, landelijk implementatiemanager
Slachtofferrechten*

Waar staan de slachtofferrechten?

De slachtofferrechten zijn vastgelegd in:

- het Wetboek van Strafvordering / wet ter implementatie van de EU-richtlijn minimumnormen slachtoffers;
- het Besluit slachtoffers van strafbare feiten (Besluit van 24 augustus 2016, houdende regels voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten);
- de Aanwijzing slachtofferrechten van 1 juli 2018;
- de Regeling algemene informatievoorziening slachtoffers (Regeling van de Minister van Veiligheid en Justitie van 29 maart 2017, nr. 2045950);
- de Regeling verstrekken zaaksinformatie aan slachtoffers (Regeling van de Minister van Veiligheid en Justitie van 29 maart 2017, nr. 2045955).

Waar gaan de slachtofferrechten bij de politie over?

Thema's:

1. Informatie
2. Hulp
3. Bescherming
4. Aangifte doen
5. Zich laten bijstaan
6. Vragen om vertolking
7. Schadevergoeding
8. Contact met de verdachte
9. Correcte bejegening en indienen klacht

Colofon

Programma Slachtofferrechten politie

Portefeuillehouder Dienstverlening	Oscar Dros, korpschef eenheid Oost-Nederland
Gedelegeerd opdrachtgever implementatie	Johan van Renswoude, directeur Operatiën eenheid Midden-Nederland
Landelijke implementatiemanagers	Hester Hageman en Toine Duffhues
Projectleider traject Storytelling	Hester Hageman
Storytellers	Caroline Kielstra-Versteegh, Petra Muns en Joëlle Smout
De verhalen zijn opgehaald door	Caroline Kielstra-Versteegh, Bauke van Bourgondiën, Marianne Gels, Saskia van Goor, Maaike Nieuwland, Valérie Peeck, Wouter Tas en Hugo Vos.

Met dank aan Ido Nap en Merel Metzing.

Uitgave	Politie, Staf Korpsleiding, Directie Operatiën, programma Slachtofferrechten
Productiebegeleiding	Politiedienstencentrum, Dienst Communicatie, Team Productie
Datum	Februari 2019
Oplage	1500 exemplaren
Illustraties	Aad Goudappel, Rotterdam
Vormgeving	Osage, Utrecht
Drukwerk	Moduli Print BV, Horn

Meer informatie? [Mail naar: slachtofferrechten.operatien.korpsstaf@politie.nl](mailto:slachtofferrechten.operatien.korpsstaf@politie.nl)

© 2019 Politie – Behoudens de door de wet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van de politie, die daartoe door de auteurs met uitsluiting van ieder ander onherroepelijk is gemachtigd.

